№ 102.

KURYER LITEWSKI

Za dozwoleniem Naywyższego Rządu Nayiaśnieyszego CESARZA Imperatora Całey Rossyi.

Z WILNA 22. WRZESNIA ROKU 1797. W PIĄTEK

z Wiednia 2. Września.

Cesarz Jmść odebrał od *Margrabi de Gallo* liſty piſane z *Udine* d 26 Sierpnia. Przy wieździe Kuryera ieſzcze ſię nie znaydował w mieście pomienionym Generał *en Chef Buonaparte*; lecz przybył kilko później godzinami według wiadomości z *Goricii* nadeſłanych. Chociaż pewną prawie nadzieię mamy bliſkiego pokoiu, podatek przecie woienny wſzyſtkie Prowincye na rok naſtępuiący 1798 płacić będą; wczora ſtoſowne roſkazy podpiſał w gabinecie Monarcha. Dziwić ſię temu nikt nie będzie, zważaiąc iż ſkarb długą woyną i niepomyślną wycieńczony, zasilić trzeba na wſzelkie przypadki. Pospolite ruszenie Króleſtwa *Węgierſkiego* coraz ogromnieyszą poſtać bierze; nie tylko infanteryu, ale nawet reszta nieuzbroioney do tych czas Kawaleryi, ma bydź zupełnie gotową do ruszenia w pole na początku Października, Gorliwość Narodu, do Oyczyzny przywiązanie, wierność Tronowi, ſłodzą Obywatelom gorycze i przykrości nieoddzielne od wykonania zamiaru wielkiego, iakim ieſt bez wątpienia uzbroienie kraiu całego; iak wiele na tym w maſſie powſtaniu *Cesarz Jmść* mógł zyſkać, czas i doświadczenie pokazałyby naylepiey; to pewna iż po śmierci *Karola 6go Marya Tereſsa* dzielnym *Węgrzynom* przyznała zachowanie Państwa ſwoiego od ruiny i zupełnego rozſzarpania.

Dowiadulemy ſię z *Dalmacyi* że *Turcy* czynią wielkie do woyny przygotowania, i do 30 tyś: żołnierza w *Albanii* zgromadzaią. Wielu *Ciſalpinow* załogą ſtoiących w *Palmanuova* przyięło ſłużbę w woyſku *Auſtryackim*. Głoszą ieſzcze, iż 4. tyś: *Weneckich* emigrantow oświadczyło ſię przyłączyć do armii Generała *Laudona*, ieśliby za ochotnikow byli przyiętemi. Trzy korpusy nasze w *Tyrolu*, *Carinthii*, *i Carnioli* zgromadzone, wynoſzą ogułem 140 tyś: regularnego żołnierza. Choroby nieuſtaiące znacznie liczbę zmnieyſzyły. Nie ſą od nich wolne Regimenta *Francuzkie* według powieści Republikantow 20. tyś: *Piemontczykow* przeydzie do obozu Generała *Buonaparte* w przypadku rozpoczęcia woyny, na mocy zawartego w Kwietniu przymierza między *Fsancyą i Krolem Sardyńſkim* Dobry to ieſt żołnierz i bitny; lecz *Cizalpinow*, mianowicie w *Mediolanie i Mantui* zaciągnionych, dawnych *Cesarza Jmci* poddanych, za przyiacioł wcześnie liczyć możemy.

W roku przeſzłym obywatele *Niższey Auſtryi* 250. tys: miar zboża rozmaitego armiom doſtarczyli. Gotowi są teraz dać drugie tyle, iak tylko będą wezwani Generał *Mack* zwiedziwſzy pograniczne Prowincye, w ktòrych rozſtawione regimenta wſzyſtkie z kolei oglądał i ćwiczył w manewrach; powrócił do *Laybach* Generał zaś *Kuckavina* przybywſzy z całą diwizyą do *Cattaro* pomienione miaſto wzioł na rzecz Monarchy ſwoiego z wielkim obywatelow ukontentowaniem w *Conſtantinopolu* poſtępek *Mainotow* żywe uczynił wrażenie. *Diwan* pogląda na nich, iako na buntownikow, gorſzących przykładem ſwoim lud *Grecki*, Wſzakże nie ta tylko okoliczność ściąga uwagę *Porty Ottomańſkiey*. W samey Stolicy lękaią ſię wybuchnienia ſtraſznieyſzych nad inne rozruchow, zwłaſzcza gdy *Basza Passwan Oglou* na czele dość liczney armii do murow przybliża ſię zuchwale.

z Londinu 1. Września z Gazety Nowey Hamburgskiey.

Dnia wczorayszego przybyły do tey ſtolicy Kapitan *Waller*, przywiozł niepomyślną wiadomość, iż wyprawa na podbicie wyſp *Canaryiskich* przedſięwzięta nieſzczęśliwie ſię zakończyła. Powiodło ſię z początku Admirałowi *Nelson* wylądować pomyślnie na iednę z nich *Teneriffę*, i zamek bez obrony i odporu opanować; lecz w krótce potym od 8. tyſięcy *Hiszpanow* opaſani *Anglicy* kapitulacyą podpisać muſieli; do tey ſię ſtoſuiąc na okręta powrócili. Straciliśmy bliſko 200. ludzi zabitych lub ranionych; wielu przy tym Officyerow; nayżałośnieyſzy ieſt przypadek Admirała *Nelson*, który w prawą rękę tak ciężko ieſt raniony, iż o życiu jego, albo przynaymniey zupełnym uzdrowieniu mała ieſt nadzieia. Druga to ieſt wyprawa na woynie teraznieyſzey, która Narodowi zyſkow ſpodziewanych nie przynioſła. Pokazało ſię, iż iak *Portoricco* tak *Teneriffa* lepiey były oſadzone niżeliśmy rozumieli; trudno też było wyſpę ludną i obſzerną podbić 800. ludzi; gdyż tyle ich na ląd wyſadził *Nelson* waleczny.

Pokazało ſię, iż rozsłane wieści o pod-

piſania w *Lille* warunkow przedugodnych dzielem były bankierow naſzych i *Francuzkich*, ktòrzy tym ſposobem zwykli kredyt ziednywać upadaiącym papierom. P. *Wesly* Sekretarz *Lorda Malmesbury* przywiozł propozycye iemu do ugody podane przez Ex-Direktora *Leteurneur*, dni oſtatnich zeſzłego Mieſiąca Żąda. gdybyśmy wrócili *Francuzom* zabrane oſady, okręta w *Toulom* wzięte lub zpalone, znieśli *akt nawigacyi*, który przez *Cromwella* ogłoſzony nakazuiąc poſtronnym Narodom kraiowe tylko towary na włäſnych okrętach do portow *Angielskich* wprowadzać, ſtał ſię źrzódłem bogactw, i potęgi na morzu *W. Britańnii. Król Jmść* naoſtatek zrzec ſię powinien tytułu Króla *Francuzkiego*. Nie dość na tym: żąda *Letourneur* abyśmy wróciwſzy wyſpę *Trinitada Hiſzpanom* Zrzekli ſię *Gibraltaru*, którego zdobycie, pamiętne w dzieiach naszych, czyni panowanie *Anny Królowey*. Na oſtatek, wrócić trzeba wſzyſtko *Hollendrom* oſady, okręta, towary, rząd uznać nowy, odſtąpić wyzutego z kraiow *Stadhudera*, i gwarantować *Francuzom*, co od *Ceſarza Jmci* poſtąpionego maią w *Niderlandzie i we Włoſzech*, od *Hiszpanow w S. Domingo*, od *Portugalczykow w Brezilii* północney.

Niechce chyba nigdy mieć pokoiu Direktoryat, iak twierdzi *Oppozycya w Paryżu*, gdy tak nieſpodziane zapowiada nam dotąd niezwyciężonym na morzu, *ultimatum*. To pewna, iż Pełnomocnicy jego odrzucili ze wzgardą propozycye do oddzielnego pokoiu podane, oświadczaiąc ſię przed *Lordem Malmesbury*, iż opuścić z przymierzeńcow Rzeplitey nie maią pozwolenia. W tak trudnych okolicznościach zoſtaiąc, gdy woynę dłużey prowadzić trudno ieſt dla pomnożonych nad miare podatkow, pokoiu też otrzymać nie podobno z nieprzyiacielem zawziętym: powiadaią, iż P. *Pitt* ſkoro tylko Król Jmść z *Weymouth* powróci, w dni potym 14 zwoła Parlament zapytuiąc ſię Reprezentantow całego Narodu, czyli mogą Miniſtrowie zeiągnąć rękę do podpisania tak haniebnego traktatu bez zciągnienia na ſiebie gniewu i pomſty ſurowey praw kraiowych.

To przynaymniey nas cieszy, iż żeden z wielu pozoſtały z przymierzeniec *W. Britanii* ieſzcze ſię nie ugodził z wſpólnym nieprzyiacielem W czora goniec z *Wiednia* przyſłany od Ambaſsadora *Morton Eden* uwiadomił, iż pokoy między *Francyą i Ceſarzem Jmcią* nie ieſt podpiſany; obie zaś ſtrony w niepewności zoſtaiąc do nowey woyny ſię ſpos bią. Na żadne wydatki oglądać ſię nie będziemy, byleby kiedyżkolwiek przymusić Republikantow do myśli ſpokoynieyszych. Długi narodu *Angielſkiego* według naydokładnieyszych rachunkow, które r. 1792 240 millionow F. S. wynosiły, teraz wynoszą iuż 430. mill. Procentu od nich płacić trzeba corocznie bliſko 17. mill. F. S.

W *Szkocyi* zamieszania nie uſtaią. Kapitan *Brown* uſzedłſzy z *Breſteńſkiego* więzienia, donioſł, iż *Francuzka* flota z 20. okrętow liniowych i wielu fregat złożona gotuie ſię wyniść pod żagle z pomienionego portu. W *Havre* Admirał *Muſquin* na czele 40. ſtatkow zbroynych czeka wiatru pomyślnego na wypędzenie *Anglikow* z wyſpy *Marcon* lub wylądowanie do *Jersey*, *Lordowi S. Vincent* Admiralicya w poſiłku wyſłała 5. bombardyerſkich ſtatkow; ktore przeciw portowi *Cadix* lub *Malaga*, iak teraz głoszą, użyte będą, czas pokaże. Lord *Bridport* opatrzywſzy flottę w żywność i wodę, krąży znowu niedaleko wyſpy *Ouesſant*. W *S. Domingo* powiodło ſię woyſku naſzemu odebrać ſtanowiſka *Gros-Morne i S. Marc*: w tym zdarzeniu *Francuzi* wiele armat i ludu ſtracili.

W *New-Yorck Amerykanie* obchodzili uroczyście doroczną pamiątkę niepodległości ſwoiey przed 22. laty ogłoſzoney, d. 4. Lipca. Toż ſamo działo ſię po wſzyſtkich Prowincyach wiele było proceſsyi, wiele mów &c. naywięcey iednak ſkładek dobrowolnych na poratowanie ubogich. Rząd *Amerykańſki* poſtanowił bydź gotowym na wſzelkie przypadki. Obie Izby Kongreſsu zgodziły ſię jednomyślnie uzbroić 80 tyś: milicyi. Rozkład na Prowincye uczyniony pokaże z nich każdey ludność i siłę. 13. było w pierwiaſtkach; dziś po zaludnieniu kraiow puſtych liczą 16. trzy nowe kładniemy na początku

Teneſsee przyſtawi ludzi	806.
Kentucky	1542.
Vermont	2150.
Georgia	1334.
Carolina północna	7[illegible]68.
Carolina południowa	3535.
Virginia	11150.
Maryland	5[illegible]62.
Delavara	1168.
Penſylvania	10696.
New-Jersey	4286.
New-Yorck	79[illegible]3.
Connecticut	5860.
Rhode Island	1626.
Maſsachuſset-Bay	11836.
New-Hampshire	3558.

Na tym nie przeſtaiąc *Kongreſs Amerykańſki* naznaczył ſummę 150 tys: talarow na wzmocnienie portow niektórych i twierdz w Prowincyach ziednoczonych. Naoſtatek poſtanowiono uzbroić znaczną liczbę fregat i ſtatkow woiennych, daiąc pozwolenie Prezydentowi *Adams* użycia ich w potrzebie na zaſłonę handlu kraiowego. Interes Reprezentanta *Blount* nie ieſt ukończony, daiąc prawem przepisaną parękę, wyſzedł z areſztu. Z papierow zabranych pokazało ſię, iż P. *Liſton* Poseł u nas *Angielſki* nie prawioł proiektu iego względem naiechania *Floridy Hiszpańſkiey* za pomocą *Indyanow*. W porcie *Cork* Miniſtrowie chcą ciągle utrzymywać 12. okrętow liniowych na obronę *Irlandyi*.

z Paryża 1. Września z Gazety Leydeńſkiey.

Jeżeli prawdziwe ieſt zdanie politykow niektórych, iż Republikańſkim narodom potrzebną ieſt koniecznie w obradach publicz-

nych niezgoda, oppozycyą przezwana, dla zachowania wolności; wygraliśmy *Francuzi*, bo między Direktoryatem i Prawodawcami nigdy podobno iedność i pokoy nie będą. Po gorſzących ſwarach i burzy ſtraſzliwey, iuż oppozycya milczeć zaczynała, nikneły podeyrzenia; wſtydził ſię nawet nie ieden w Radzie 500, iż Regimentom do *Breſtu* ciągnącym, zamiar przypisuiąc złosliwy, taiemnicę obiawił rządową, i przeſtrzegł *Anglikow* o grożącym niebespieczeńſtwie. Oburzył umyſły Direktor *Lareveillere*; ten zoſtawſzy Prezydentem po Obywatelu *Carnot*, który ſpokoynego *Barthelemy* chciał mieć naſtępcą, dawał audiencyą publiczną Obywatelom *Visconti* Poſłowi *Cisalpińſkiemu*, i *Bernadotte* armi *Włoſkiey* Generałowi. Odpowiadaiąc na ich mowy, wyraził: iż młodzież oſzukana chce rząd Republikańſki wywròcić; wyśmiał prawodawcow narzekaiących na Generała *Buonaparte* czynności; iak gdyby *Włoſkie* narody potrzebowały czyieykolwiek bądź approbacyi na ogłoſzenie ſwoiey wolności, wiele innych ſłów przydał, z których poznać można, iż Direktoryat Radę 500. od *Koialiſtow* nie różni.

Co powiedział *Lareveillere* w przyćmionych trochę wyrazach, iaśniey wytłumaczył Reprezentant *Marbot* w *Radzie ſtarszych* Przynieſiono do potwierdzenia uſtawę Rady 500. pozwalaiącą emigrantom Departamentu *niżſzego Renu* powracać do Oyczyzny, kładąc ich w liczbie zbiegłych, między któremi a Emigrantami Konſtytucya czyni różnicę „Wzywamy dziś, zawoła *Marbot*, *Emigrantow niżſzego Renu*; za dni kilka Rada 500 „przywoła zapewne do *Francyi* wſzyſtkich „w maſie Emigrantow. Bo tego ieſtem zda„nia, iż Rada 500 kontrarewolucyą gotuie, Powſtał w izbie rozruch, zganiono Reprezentantowi zapęd mniey potrzebny; uſtawę ienak odrzucono większością głosow 112. przeciw 90.

W *Toluouse Anarchiści* zrabowali kilka magazynow, zkrzywdzili kilku ſpokoynych Obywatelow; haſłem ich; niech żyie Direktoryat, niech giną rady narodowe. Gorzey ſię ſtało w *Marselli*. To miaſto przemożne, iak wiadomo, iesli nie kolebką i gniazdem, podporą przynaymniey było *Jakobinow*; dziś nawet wielu ſpoczynek i zchronienie tam znayduią. Zgromadziwſzy ſię w znaczney liczbie zamordowali iednego z Obywatelow, kilku ciężko ranili. Już miaſto było w ich mocy; gdy młodzież przeciw złoczyńcom powſtaiąca, wſzyſtkich rozbroiła i wygnała. Według wiadomości teraz odebranych n *Bordeaux*, fregata nieſzczęsliwego *La Peyrouse* na brzegach *Otakiti* roztrąconą zoſtała. Przypłynoł przecie do brzegu kapitan; wyratowały ſię z nim 3. osoby, między innemi ieden *Anglik*, ten dobroczyńcę ſwoiego zamordował.

z Paryża 29. Sierpnia z Gazety Courier du Bas Rhin.

Wyſzło tu ciekawe pismo pod titułem: Pytania względem ſtanu teraznieyſzego ziemi *Włoſkiey*. Niektóre z nich kładniemy.

Pokoy w *Udine* iak prędko będzie podpisany? *Cesarz Jmość i Rplta Francuzka* czyli z równą ſzczerością zgody ſzukaią i iak długo w niey trwać będą. Generał *Buonaparte* dokazawſzy więcey niż *Richelieu* i *Fleury*, którzy o poniżeniu *Domu Auſtryackiego* zawſze myslili, czyliż teraz nowey chwały ſzuka w podwyżſzeniu zwyciężonego nieprzyiaciela? nie maiąc w tym intereſsu ſzczegulnego lub niedościgłey taiemnicy? wyſzedł ſzczęsliwie z gór i wąwozow *Stiryiſkich*, gdzie armią iego unioſły zwycięſtwa nieprzerwanym ogniem połączone, za cóż dziś nieprzymuſzony bez widzialney potzeby, zda ſię tracić niebacznie, co zyſkał pracowicie? i gdyby w ten czas pospolite ruſzenie narodu *Węgierſkiego*, o którym tak dziwne rzeczy ſłyſzemy, gotowe było w *Wiedniu* nie w *Udine*, pokoy byłby podpisany. Głęboka polityka, albo też wymyſł i dziwactwo, powodem ieſt Wodzowi ſzczęsliwemu do tworzenia i rozwiązywania Rpltey we *Włoſzech*? możnali zaręczyć, iż kraiom podbitym chce wolność nadać prawdziwą. Będą więc falſzywe odgłosy względem przyſzłey Diktatury iego? iakże przyrzeczoną niepodległość pogodzić z codziennym zdzierſtwem? iak narody odwiekow nieprzyiaźne zlać, iż tak rzekę, w narod ieden?

Zna dobrze Generał *en chef*, iż *Cesarz Jmość* byleby chciał, drogę mieć będzie otwartą do *Mediolanu*, iak tylko armia *Włoſka* przeſtanie kray zaſłaniać od naiazdu. Widzi serca wſzyſtkich Obywatelow pałaiące miłością ku Monarſze prawemu. Dwa tylięca, mało więcey ieſt ludzi zadłużonych, nieobyczaynych, pod rządem dawnieyſzym nic nieznaczących, z honoru i ſławy wyzutych, którym Demokracya do smaku przypadła; tak było we *Francyi* pod panowaniem *Marata* i *Robertspierra*, którzy ſwoie i kilku *Jakobinow* zdanie bydź mienili życzeniem i wolą całego narodu, Cóż mówić o *Wenetach*? nie ludzki za ſte był ich poſtępek z *Francuzami* choruiącemi w *Weronie*. Lecz Manifeſt obywatelowi *Bataglia* przypisany nie był iego dziełem. Przekonywa o tym przyiaźń i ſzacunek, którym zacnego męża zaſzczycił Generał *Buonaparte*. Upadła więc przyczyna gniewu i niechęci pozorna; po cóż zemſta i iey ſkutki okropne, którym końca i miary nie chce położyć zwycięzca nieubłagany.

Zabrano woienne *Wenetow* okręta, arſenał wyprożniono, ſkarb wyniſzczono publiczny, kontribucyami, rekwizycyami, Obywatelow zubożono; nakoniec wyſzła na iaw niewinność Senatu. Nie należałoż bydź ſprawiedliwym dla zkrzywdzonego haniebnie Narodu? W końcu, nowo poſtanowiona Municypalność podpiſała ugodę, i wiernie dopełniła warunki uciążliwe, o tych zaś dopełnieniu, które na ſtronę *Wenetow* były, świat nie ſłyſzał. Pewnie za dozwoleniem Generała *en Chef Auſtryackie* woyſka w kroczyły do *Iſtryi* i *Dalmacyi*; muſiał znać doſkonale wnętrzny ſzacunek i wartość tych Prowincyi, których dzierżawa poſtawi Monarchią w rzędzie Mocarſtw na morzu potężnych. Lat kilka nie upłynie, *Franciſzek* 2. panem będzie handlu

na *Adriatyckiey* odnodze; dziś ma nieſkończoną łatwość zaięcia *Bośnii* obſzerney, ludney i bogatey; dziś ſpoſobność wyprowadzenia za granicę obfitych produktow z *Węgier, i Bannatu*. Zeby zaś w iednym ſłowie zamknąć wſzyſtko; *Buonaparte* dał nowe ſiły, życie nowe, zwyciężonemu przez ſię nieprzyiacielowi, który gdy zechce, zacznie woynę nierównie dłużſzą i trudnieyſzą dla *Francuzow*, niżeli była oſtatnia.

Od trzech i daley wiekow *Dom Auſtryacki* chciwym okiem poglądał na *Iſtryą i Dalmacyą*. *Europeyskie mocarſtwa*, *Porta nawet Ottomańska*, dzierżawę onych *Wenetom* zaręczały. niechcąc Orlow *Niemieckich* widzieć igraiących po morzu śrzodziemnym i w portach *Lewantskich*: zoſtawiona w dawnych granicach, Rzeplita, mogła trzymać na wodzy *Lombardow*, którzy oddalenia ſię tylko woyſk *Francuzkich* czekaią, ażeby ſię poddać Monarſze ſwoiemu. Nie byłoż przyzwoiciey dać *Wenetom i Genueyczykom* opiekę, iaką ma dziś *Parma i Floreneya*. Były to przecie Narody Republikańſkie, i Republikantom przyiazne. Pocożeśmy do nich *anarchią* wprowadzili, którey ſkutkow ſami doświadczaiąc tak długo, znamy po czaſie, iak ieſt ſzkodliwą ſzczęściu Narodow. Wypadało raczey dać *Genueńczykom Mediolan*, *Modenę Wenetom i Legacye*, dwie Rzeplite mogły nam bydź pomocne nie ſtraſzne.

Ma dziś *Iſtrya* 140. tyś: duſz ludności; pod lepſzym rządem 700. tyś: mieć łatwo będzie, i kwitnącą po chwili ſtanie ſię Prowincyą. Dwanaście liczy portow od *Trieſtu* lepſzych; w *Rose*, *Quieto*, i *Pola* ogromne floty wygodne znaydą ſtanowiſko. Oſtatnie miaſto dziś mało znaczące, było *Rzymian* oſadą. o czym zaświadczaią wſpaniałe ſtarożytnych budowli ułomki. Wyborne wina i oliwy, ryba, ſol. paſtwiſka, laſy, doſtarczaiące drzewo do budowli okrętow naylepſze, dla nowego właściciela ſkarbem będą nieprzebranym. Co ſię powiedziało o tey Prowincyi, ma ſię rozumieć o wyſpach. Ludność *Dalmacyi* nie przechodzi teraz duſz 250. tyś: Kray ten wyżywić może dwa przynaymniey milliony. Powiat *Ragużański*, część ledwie 20ſta onego, ma 60. tyś: ludu, i 200 okrętow Kupieckich. Jak obfitą ieſt *Dalmacya* w żelazo, bydło, zboże, woſk, wełnę, drzewo &c. porty iey *Zara*, *Sebenico*, *Spalatro* iak ſą wygodne do prowadzenia zyſkownego handlu w *Turcyi Europeyskiey* i we *Włoszech*, wiadomo każdemu.

z Mediolanu 26. Sierpnia z Gazety Berlińſkiey.

Mamy wiadomość z *Bergamo*, iż nowa municypalność w tym mieście uſtanowiona, rozpoczęła czynności ſwoie, granice tego Departamentu rozciągać ſię będą do rzeki *Oglio*, według naznaczenia Generała *en Chef* kommenderuiącego. Część doliny *Camonica* i *Palazzuolo* na prawym brzegu teyże rzeki leżąca, do Departamentu *Serio* wcieloną będzie. W drugiey ſtronie lenności *Ceſarſkie* przyłączyły ſię *dobrowolnie* do *Rzeplitey Genueńſkiey*. Nowy ten Departament: *gor Liguryiſkich* nazwiſko weźmie. Liczą w nim duſz 100. tyś: rozumieią powſzechnie, iż *Genueńczykowie* nabywſzy kray tak znaczny, 30 tyś: woyſka mogą wyſtawić. Chociaż *Buonaparte* od dni kilku wyiechał do *Udine*, utrzymuią przecie niektórzy iż woynę nową mieć będziemy. Jakoż trudno ſię nie lękać oney wybuchnienia, patrząc co ſię na około nas dzieie. Woyſka *Francuzkie* zewſząd zciągaią do obozow; *Ciſalpińſkie* legiony mieyſce ich zaſtępuią. trzymaiąc dziś załogę po wſzyſtkich prawie miaſtach *Włoſkich*, twierdze, mianowicie w kraiu *Weneckim*, przyprowadzone ſą do ſtanu obronnego.

Z *Paryża* donoſzą, iż Direktoryat dał roſkaz taiemny Generałowi *Buonaparte* utrzymywać ſię nayuporczywiey przy dzierżawie twierdzy *Mantuańſkiey*, którą wrócić *Ceſarzowi Jmci* ieśli nie przyrzekł w *Leoben*, dał przynaymniey ſłowo *Margrabi de Gallo* naklonić do tego władzę wykonawczą Rzeplitey. Jeśli tak ieſt, widoczna ieſt przyczyna zawieſzenia negocyacyi. Ta zapewne wſtrzymała długo zwycieżcę i prawodawcę naſzego od wyiazdu do *Udine*, Intereſſa zagraniczne poleciwſzy Generałowi *Clarke*, ſam w roſkoſznym pałacu *Montebello* zamknięty, nayokazalſzym dworem otoczony, całym *Włochom* panował raczey niżeli roſkazywał. Trzeba prawdę powiedzieć: *Buonaparte* żadney nie zna podległości, zwierzchności żadney nad ſobą; a ieśli zna iaką, doſtrzedz niepodobna. Bydź to może; iż Direkroryat przeſyła mu iakie zalecenia; Wodz przecie wſzyſtko ſam czyni, i iak mu ſię podoba.

Ta przynaymniey pozorna niepodległość, ta władza naywyżſza w ręku 26ciu letniego młodzieńca złożona, ſprawuie nie iednemu podeyrzenie, iż młody i ſzczęśliwy zwycięzca, nie przeſtaiąc na tym co iuż dokazał, zbierać będzie plon zwycięſtw ſwoich obfity, ſtaiąc na takim ſtopniu, z którego iuż wyżey poſtąpić nie podobna. Wynieſienie iego ma ſię zgadzać z układem *Francuzkich* Direktorow. *Lareveillere*, *Rewbell i Barras*, poſtanowiwſzy *Włochy* całe przemienić w Rzeplitę, nie chcąc zaś ufać wdzięczności i wierności zawoiowanego Narodu, przyiacielowi ſwoiemu pod tytułem Protektora pragną powierzyć los iego wſpółziomkow.

Wypis z liſtu od armii Xcia de Conde 28. Sierpnia z Gazety Frankfortſkiey.

Dnia 22. rano *Xże Imość d' Angouleme* wyiechał konno z *Hrabią d' Avaray*; koń pod nim upadł, Xże aczkolwiek ciężko raniony, ſzedł przecie milę pieſzo, i ſam donioſł w głowney kwaterze o ſwoim przypadku *Hrabiemu de Lille* kość miał złomaną. Chirurg *Colon*, tenże ſam, który w r. z. uzdrowił Hrabię poſtrzelonego w *Dillingen*, opatrzył zaraz *Xcia d' Angouleme*, Pan młody wytrzymał operacyą cierpliwie. Lekarz zaręcza, iż w kilku tygodniach przywróci mu zdrowie.

Nro 102.

DODATEK DO KURYERA LITEWSKIEGO

Z WILNA 22. WRZESNIA ROKU 1797. W PIĄTEK

Z Wenecyi 25. *Sierpnia z Gazety Berlińskiey.*

Wszakże więc los *Włoskiey* ziemi będzie zapewniony, Generał *Buonaparte* zmierzaiąc do *Udine* iechał przez *Padwę;* dziś musiał stanąć w *Treviso.* Powiadaią, iż warunki są iuż umówione. Podpisu głownych Pełnomocnikow niedostaie na dokonanie dzieła świata zbawiennego. Generał *Baraguay d' Hilliers* ogłosić kazał rozkaz następuiący nay wyższego Kommendanta z *Mediolanu* (6. Sierp.) „Generał *en chef* armii *Włoskiey* imieniem *Rzpltey* „*Francuzkiey* chcąc dać rzetelny i iasny dowod szacunku i przyiaźni *Ottomańskiey Porcie,* zaleca: 1. Generałowie kommenderuiący „w miastach portowych *Włoskich,* które orężem Rzpltey są zaięte, obowiązani sa dawać szczegulnieyszą obronę poddanym *Sułtana Grekom i Albańczykom* mianowicie 2. „Poddani *Tureccy* mogą naymować mieszkania iakie im się podobaią; nikt ich przymuszać nie może, aby w iednym wszys y się „mieścili, iak dotąd bywało, i o pewney godzinie powracali na gospodę. 3. Okręta *Francuzkie* na morzu *Adriatyckim* dawać będą „protekcyą i pomoc statkom pod *Flagą Ottomańską* żegluiącym, naybardziey *Greckim i Albańskim.*

Buonaparte.

Mieszkańce wyspy *Corfou, Zante Cephalonia,* &c. są bardzo z *Francuzow* kontenci odtąd szczegulniey, iak proklamacye w ięzykach *Francuzkim, Włoskim i Greckim* wydane odięły im wszelką boiaźń względem odmian w religii spodziewanych. W kassach pierwszey z nich znaleźli Republikanie 60 tys: dukatow. W mieście naszym tak wielki iest niedostatek zboża i wina, iż głodu prawie lękać się wypada. W *Padwie* i *Treviso* wszelki wywoz żywności iest zakazany. Kupcy iednak potrafili tam zakupić 3. tys: miar pszenicy. Na sprowadzenie trzeba było paszportu, Generał *Massena* dał go na prozbę Kommendanta, i wnet cofnoł. *Municypalność* strapiona, gońcow kilku wysłała do Generała *en chef* żebrząc miłosierdzia. Dawniey powszechnie przyganiano *Senatowi Weneckiemu,* iż obywatelow trzymał w nieustanney boiaźni. Większey teraz doznawać będą. Ustanowiono temi dniami 72. szpiegow urzędowych pod nazwiskiem dozorcow, i 6 wyższych Kommissarzow, ktorych obowiązkiem będzie postrzegać słowa i czynności naszych mieszkańcow. Spokoyność przecie w mieście i okolicach onego iest nieprzerwana; woysko *Francuzkie,* załoga *Cisalpińska* i Gwardya narodowa porządek utrzymuią.

z Rzymu 20. *Sierpnia z Gazety Berlińskiey.*

Z inkwizycyi porządnie czynionych iaśnie pokazało się, iż buntownikow do spisku wchodzących na zburzenie *Rzymu* nie było więcey nad 300. po większey części była to młodzież płocha, w obyczaiach rozwiązła, zadłużona, uboga, zatym odmiany w rządzie kraiowym chciwa; dla takich a bowiem ludzi rewolucye potrzebne są i pożyteczne, bez straty i azardu wiele zyskać mogą. Głowa ich nabita była prawidłami Jakobińskiemi. Żadnego wsparcia z zagranicy przyrzeczonego nie mieli, utrzymywali iednak korrespondencyą z kilko miast pobliższych; schwytano wszystkich wyrokom sądowym niezwłocznie poddano. A chociaż spokoyność zdaie się w mieście zupełna, nie przeto i dnia k rząd baczenym na wszystko bydź przestał. Woysko i Mieszczanie uzbroieni maią rozkaz bydź zawsze gotowemi do przytłumienia rozruchow, iesliby ieszcze przypadkiem wybuchnąć miały. Kuryer z *Madritu* przywiozł dwóm ze trzech Prałatom *Hiszpańskim* rozkaz Króla Jmści *Katolickiego,* ażeby co rychley do kraiu powracali. Generał *Francuzki Murat* przyiechał do tey Stolicy z Adiutantem swoim i iuż miał audiencyą u Sekretarza Stanu Kardynała *Doria.*

z Stutgardu 31. *Sierpnia z Gazety Berlińskiey.*

Austryackie woyska obozować maiące we trzech mieyscach rozmaitych, iuż z kwater wyszły. Jutro ma zaczynać się kampament. *Arcy Xże Karol* manewrom przytomny będzie. Armia pod *Schwetzingen* stoiąca iest pod kommendą Generała Artilleryi *La Tour* pod *Ludwigsburg* przywodzi Generał Lieutenant *Staader* pod *Donaveschingen Fustenberg.* Z *Ulm* odbieramy wiadomość, iż garnizon *Cesarski* w tym mieście stoiący, znacznie teraz wzmocniony został. 4. tys: robotnikow pracuią nieustannie około naprawy twierdz dawnieyszych i usypania nowych. Wiele pontonow do armii *Austryackiey* zprowadzono. *Weyerbursch* d. 29

General *Francuzki Richepanse* przybył na cze-
le 4. strzeleckich regimentow, ktorych zbliże-
n e się do granic Rpltey tak przeraziło *Radę*
Paryską. General *Bellegarde* nieodstępnie to-
warzyszy *Arcy Xciu Karolowi*.

z Bruxelli 4. Września z Gazety Berlinskiey.

Administratorowie Departamentow *Belgickich* odebrawszy wyrok Rady względem
Gwardyi narodowey, ogłośić kazali, zachęcaiąc
Ob watelow, ażeby służbę woyskową przyi-
mowali dla utrzymania wnętrzney spokoyno-
ści. Regimenta od armii *Sambry i Mozy* ru-
szone, powrociły iuż na dawne stanowiska.
Duchowieństwo nasze na *Synod* zgromadzone
naradzało się, czyli przystoi podpisać prawem
nakazaną deklaracyą posłuszeństwa Rzepltey.
Zdania były rozdwoione tak dalece, iż po ses-
syi pierwszey Oycowie do domow powrocili.
Z Hagi nie mamy nic nowego. Druga Kon-
wencya nic ieszcze nie uczyniła. Spodzie-
waią się *Batawowie*, iż ludzie umiarkowani
górować będą: z nich ieden *Pasteur* obrany
Prezydentem. Co na to powie Direktoriat?

DONIESIENIE

Maciey Kunoyć ze Wsi Sokołoyć Parafii Gierwiatskiey odszedł zostawi-
wszy Zonę Marianne opuszczoną od lat pięciu, ktoby wiedział o nim czy żyie
gdzie się znayduie, lub też pomarł przez miłość bliźniego i uczynność Chrze-
sciańską niech doniesie lub do Plebana Gierwiatskiego, lub do Kancellaryi Kon-
systorza Generalnego Wileńskiego.

Dni ostatnich teraznieyszego Miesiąca Września zaczyna się prenumerata
na Gazetę pod titułem Kuryer Litewski; z pocztą kosztuie złotych 80 na
mieyscu wzięta złotych 60. na rok.